

ΝΟΣ(Τ)ΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ_HOME/SICK

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ

ΠΕΜΠΤΗ 17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2008
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Η θεματική της ημερίδας προσεγγίζεται σε δύο κύκλους εισηγήσεων των 15 λεπτών από 6 (πρωινή συνεδρία) και 5 (απογευματινή συνεδρία) προσκεκλημένους εισηγητές. Στο τέλος κάθε κύκλου εισηγήσεων ακολουθούν παρεμβάσεις 5 λεπτών από καλεσμένους διδάσκοντες του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Π.Θ. Μετά τον απογευματινό, δεύτερο κύκλο εισηγήσεων και παρεμβάσεων, ακολουθεί συζήτηση.

Εισηγήσεις:

Φοίβη Γιαννίση, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Π.Θ.

Νίκος Καζέρος, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πανεπιστήμιο Πατρών

Πάνος Κούρος, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πανεπιστήμιο Πατρών

Ζάφος Ξαγοράρης, διδ. Αν. Σχολή Καλών Τεχνών Αθήνας

Νίκος Ξυδάκης, τεχνοκριτικός, εφημερίδα «Καθημερινή»

Μαρία Παπαδημητρίου, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Π.Θ.

Marco Scotini, director, school of visual arts NABA, Μιλάνο, Ιταλία

Γιάννης Σταυρακάκης, διδ. Τμήμα Πολιτικών Επιστημών Α.Π.Θ.

Σταύρος Σταυρίδης, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

Κώστας Σταφυλάκης, θεωρητικός τέχνης

Βάσω Τροβά, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Π.Θ.

Παρεμβάσεις (5 λεπτών):

Αριστείδης Αντονάς

Κωστής Βελώνης

Νάντια Καλαρά

Ζήσης Κοτιώνης

Παντελής Λαζαρίδης

Κώστας Μανωλίδης

Λόης Παπαδόπουλος

Σπύρος Παπαδόπουλος

Γιώργος Τζιτζιλιάκης

Αλέξανδρος Ψυχούλης

ΝΟΣ(Τ)ΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ HOME/SICK

ΝΟΣ(Τ)ΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ HOME/SICK

Αρχιτεκτονική, καλλιτεχνικές πρακτικές και δημόσιος χώρος

Προπαρασκευαστική Ημερίδα για τη διοργάνωση Θερινού Εργαστηρίου με Έκθεση και Παράλληλες Δραστηριότητες στο Βόλο και την ακτογραμμή του Παγασητικού κόλπου.

Στις μέρες μας, ο δημόσιος χώρος αναδεικνύεται σε ένα από τα κύρια κοινωνικά, πολιτιστικά και περιβαλλοντικά αγαθά που καλούμαστε να αναλύσουμε, να επεξεργαστούμε, να διευρύνουμε και να διεκδικήσουμε. Ταυτόχρονα αναπτύσσονται νέες σχέσεις ανάμεσα σε μια σειρά αρχιτεκτονικές και καλλιτεχνικές πρακτικές για το δημόσιο χώρο, τόσο στην αστική ή μητροπολιτική του έκφραση, όσο και στην περιιαστική, εξωαστική, εδαφική ή δυνητική [virtual] έκφραση. Η τέχνη και η αρχιτεκτονική συγκλίνουν στη συγκρότηση προγραμμάτων δράσης στον πολλαπλό αυτό δημόσιο χώρο, πέρα από τη θεσμική τους λειτουργία, η οποία μάλιστα οδηγεί συχνά στην ιδιοποίηση αυτής της δράσης είτε από το εμπόριο της τέχνης είτε αντίστοιχα από την οικοδομική αγορά. Σε κάθε περίπτωση, η σύγκλιση αυτή τέχνης και αρχιτεκτονικής επιβεβαιώνει τη στροφή της τέχνης προς την ευρεία θεματολογία και τις πρακτικές της κατοίκησης αλλά και την εμπέδωση από πλευράς της αρχιτεκτονικής πρακτικών που προάγουν εκτός από τη μνημειακή και την εφήμερη συγκρότηση του χώρου.

Στο πλαίσιο αυτό η ευρεία θεματολογία των δημόσιων πρακτικών της τέχνης και της αρχιτεκτονικής συχνά οικειοποιείται τον δημόσιο χώρο της πόλης και της κοινότητας εν γένει. Την ίδια στιγμή, όμως, οι νέες μορφές αστικότητας εξαγονται καθολικά στο απόθεμα του «φυσικού» χώρου. Το ιδιωτικό «σπίτι» και ο αστικός εξοπλισμός θέτουν σε ριζική κρίση το φυσικό απόθεμα. Ως απόθεμα φύσης θα μπορούσαμε να εννοήσουμε εδώ και το ανθρώπινο σώμα στην μεταβολιστική του δραστηριότητα, την καλλιέργεια, τη διατροφή, τη σωματική λειτουργία εν γένει. Η ιδεολογικοποίηση της κρίσης του φυσικού αποθέματος δημιουργεί, με τη σειρά της, μια νέα τελεολογία, περί απειλής και τέλους του κόσμου που παγιδεύει τη δράση μέσα στο περιβάλλον σε ηθικά και όχι πολιτικά διλήμματα στο πλαίσιο μιας «κοινωνίας της διακινδύνευσης» που παρα-γνωρίζει την ίδια την ιδιοσυστασία της. Οι αναπαραστάσεις της επαπειλούμενης ανεσιτότητας συγκαλύπτουν την ορατή και την επιτελούμενη ανεσιτότητα των πληθυσμών χωρίς σπίτι. Από την άλλη μεριά, το ίδιο το υπερεξοπλισμένο αστικό σπίτι, η οιονεί οικουμενική οικοσκευή σπαταλά και εκμηδενίζει τον φυσικό της περίγυρο, τον κόσμο ως σπίτι.

Μέσω του εντοπισμού των δημόσιων πρακτικών τέχνης και αρχιτεκτονικής στον δημόσιο χώρο της πόλης αλλά και στον χωρίς όρια περιιαστικό χώρο, στο «τοπίο», ή στο εν γένει ανθρωπογενές περιβάλλον, αναζητείται ο προσδιορισμός προγραμμάτων, πρακτικών παρεμβάσεων και δράσεων μέσα σε αυτό αλλά και η κριτική τους αντιμετώπιση, στον ορίζοντα μιας επιτελούμενης και όχι επαπειλούμενης ριζικής ανεσιτότητας. Μια τέτοια προσέγγιση δεν μπορεί να αποφύγει την αναμέτρηση με το Άλλο, την Ετερότητα, καθώς και με τις ίδιες τις κοινότητες και τον εγγενή πολιτικό διχασμό και την πολυπλοκότητα τους, μέσα από συγκεκριμένες δράσεις που ενεργοποιούν τμήματα τους. Για το σκοπό αυτό, θα αναπτυχθούν αρχιτεκτονικές και καλλιτεχνικές πρακτικές με κοινωνικό και «σχεσιακό» χαρακτήρα, site specific εγκαταστάσεις, workshop και παρεμβάσεις σε νευραλγικά σημεία της πόλης, σε δημόσιους θεσμούς, σε μεταβατικούς χώρους, σε μεθοριακές ζώνες, σε εδαφικές επικράτειες ή σε ιστορικά φορτισμένες περιοχές.

Αυτό το είδος πολιτιστικής στάσης πρωτοεμφανίστηκε στις δεκαετίες του 1960 και του 1970, εκφράζοντας το αίτημα εξόδου από τους αντιπροσωπευτικούς και περιχαρακωμένους χώρους της πολιτιστικής δημιουργίας, προς μια νέα συνθήκη που να ανοίγεται και να παρεμβαίνει σε κατοικήσιμους χώρους, σε περάσματα, σε πλατείες, σε πάρκα, σε διασκορπισμένες περιοχές και σε ιστορικά μνημεία. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν οι πρακτικές αυτές διαφοροποιήθηκαν και εμπλουτίστηκαν από «σχεσιακά» ενεργήματα που αναπτύσσονται μέσα σε συγκεκριμένες κοινωνικές και περιβαλλοντικές καταστάσεις, διευρύνοντας, με τον τρόπο αυτό, τις αντιλήψεις σχεδιασμού και παρεμβαίνοντας στην παραγωγή του χώρου, στην επεξεργασία του περιβαλλοντικού φαντασιακού, στους μετασχηματισμούς των πόλεων και του εδάφους, αλλά και κάθε ανθρώπινης κοινότητας.

Υπ' αυτήν την έννοια, η εκδήλωση /ημερίδα δεν σκοπεύει να επεξεργαστεί και να καταγράψει μόνο τους εν εξελίξει μετασχηματισμούς του χώρου αλλά και τις μορφές παραγωγής και αναπαραστάσεώς του («τις αναπαραστάσεις του χώρου αλλά και τους χώρους αναπαραστάσεώς», όπως επεσήμανε ο Henry Lefebvre). Στόχος της είναι η διερεύνηση νέων σχέσεων ανάμεσα στην αρχιτεκτονική, τη σύγχρονη τέχνη, την πόλη και την ύπαιθρο, μέσα από το σχεδιασμό μιας σειράς συγκεκριμένων παρεμβάσεων οι οποίες θα αποτελέσουν πλατφόρμες διαλόγου, όπου διασταυρώνονται αιτήματα διεύρυνσης και αναβάθμισης της δημόσιας σφαίρας, δυναμικές μετασχηματισμού, αρχιτεκτονικές και καλλιτεχνικές αναζητήσεις. Δεν εξαιρείται εδώ και ο κριτικός αναστοχασμός του συχνά α-πολιτικά ουτοπικού και ρομαντικού χαρακτήρα αντίστοιχων παρεμβάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η επανανάγνωση της καταστασιακής εμπειρίας, η φιλοσοφία της καθημερινής ζωής, η επαναδιαπραγμάτευση των ορίων και των ρόλων ανάμεσα στη σύγχρονη τέχνη και την αρχιτεκτονική, όπως και οι θεματικές της «βιοπολιτικής», του «πλήθους», της «γνωσιακής χαρτογράφησης» αλλά και της «συναισθηματικής/συγκινησιακής στροφής», της «δημόσιας σφαίρας» αλλά και του «πολιτικού», της «κλιματικής μεταβολής» αλλά και της «αστικής διάχυσης», μπορούν να διαδραματίσουν σημαίνοντα ρόλο, καθώς παραμένουν υπό συζήτηση τα κοινωνικά, ιδεολογικά και χωρικά επακόλουθα αυτών των προσεγγίσεων και αναζητούνται πια τα όρια της δικαιοδοσίας αυτών των εννοιών και των πρακτικών που τις επαγγέλλονται.

Οργανωτική και Επιστημονική Επιτροπή:

Ζήσης Κοτιώνης, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Π.Θ.
Παντελής Λαζαρίδης, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Π.Θ.
Γιάννης Σταυρακάκης, διδ. Τμήμα Πολιτικών Επιστημών Α.Π.Θ.
Γιώργος Τζιτζιλιάκης, διδ. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Π.Θ.

Ημερομηνία διεξαγωγής της ημερίδας: Πέμπτη 17 Ιανουαρίου 2008